

**2021–2030 M. PLĖTROS PROGRAMOS VALDYTOJO
LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠVIETIMO, MOKSLO IR SPORTO MINISTERIJOS
MOKSLO PLĖTROS PROGRAMA**

**I DALIS
PLĖTROS PROGRAMOS PASKIRTIS**

Valstybės veiklos sritis – mokslas
NPP uždavinių įtraukimo į Mokslo plėtros programą (toliau – Programa) logika
Į programą įtraukti tie uždaviniai, kurie Nacionalinės pažangos programos projekte (toliau – NPP) pavesti Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai (toliau – ŠMSM) ir atitinka mokslo valdymo sritį.
NPP uždavinys:
1.1. Stiprinti žmonių išteklius ir kompetencijas aukšto lygio mokslui ir mokslu grįstoms technologijoms kurti
Rodikliai:
1.1.1. Naujų mokslų daktaro laipsnį apsigynusių asmenų skaičius tūkstančiui gyventojų (2025 m. – 1,5; 2030 m. – 2,0) 1.1.2. Užsienio piliečių dalis tarp visų doktorantūros studentų (2025 m. – 7,0; 2030 m. – 15,0) 1.1.3. Tyrejai aukštojo mokslo ir valdžios sektoriuose, dalis nuo visos darbo jėgos (viso etato ekvivalentu) (2025 m. – 0,45; 2030 m. – 0,46)
Rodiklių rinkiniu identifikuojami Lietuvos mokslo sistemos žmogiškieji pajėgumai, gebėjimas konkuruoti dėl talentų (tiek su privačiu sektoriumi, tiek ir tarptautinėje mokslo rinkoje). Pažymėtina, kad mokslo ir inovacijų srityse lyderiaujančios valstybės išsiskiria dideliu tyrėjų dirbančių MSI skaičiumi. Patraukli tyrėjo karjera MSI yra ir būtina sąlyga doktorantų skaičiaus augimui. Užsienio talentų pritraukimo rodiklis – visapusiškai stiprios, konkurencingos mokslo sistemos indikatorius.
1 problema:
Aukšto tarptautinio lygio tyrėjų trūkumas Lietuvos mokslo sistemoje
Spręstinos problemos priežastys:
1. Mokslo veiklų bazinis finansavimas išlieka itin mažas, kai studijų veiklų finansavimas artimas ES vidurkiui (<i>priemonių kryptys: Mokslo ir studijų aplinka</i>) 2. Menkai išreikštas valstybės institucijų poreikis MTEP paslaugoms (<i>priemonių kryptys: Inovacijų ekosistemos mokslo centruose</i>) 3. Nekonkurencingas tyrėjų, kitų akademinų ir neakademinų darbuotojų atlygis šalies ir tarptautinėje rinkoje (<i>priemonių kryptys: Mokslo ir studijų aplinka</i>) 4. Per mažai dėmesio skiriama doktorantų poreikiams (<i>priemonių kryptys: Mokslo ir studijų aplinka</i>) 5. Lietuvos mokslo sistemos ir MSI vidaus kultūra nepalanki tarptautiškumo plėtrai (<i>priemonių kryptys: Mokslo ir studijų aplinka</i>) 6. I, II pakopų ir vientisųjų studijų studentai menkai įtraukiami į MTEP veiklas (<i>priemonių kryptys: Mokslo ir studijų aplinka</i>) 7. Neišplėtoti Lietuvos mokslo žinomumo didinimo užsienyje pajėgumai (<i>priemonių kryptys: Inovacijų ekosistemos mokslo centruose</i>)
NPP uždavinys:
1.2. Kurti aukšto lygio mokslo žinias, didinančias šalies konkurencingumą

Rodikliai: 1.2.1. Lietuvos institucijose dirbančių tyrėjų publikacijų, patenkančių tarp 10 procentų pasaulyje dažniausiai cituojamų mokslinių publikacijų, dalis (2025 m. – 6,5; 2030 m. – 10,0)   1.2.2. Aukštojo mokslo ir valdžios sektorių MTEP finansavimas iš ES ir tarptautinių organizacijų lėšų (be lėšų, pateiktų per valstybės biudžetą), dalis nuo viso aukštojo mokslo ir valdžios sektorių MTEP finansavimo (2025 m. – 13,0; 2030 m. – 15,0)   Pirmasis rodiklis – publikacijų patenkančių tarp 10 proc. dažniausiai cituojamų publikacijų pasaulyje dalis nuo visų Lietuvos mokslo publikacijų – sietinas su mokslo rezultatų kokybe. Mokslo ir studijų institucijų gautų lėšų iš tarptautinių programų rodiklis atspindi antrąją 1.2. uždavinio problemą.
2 problema: Stinga aukšto tarptautinio lygio MTEP rezultatų
Spręstinios problemos priežastys: 1. Mokslo veiklų bazinis finansavimas išlieka itin mažas, kai studijų veiklų finansavimas artimas ES vidurkiui (<i>priemonių kryptys: Mokslo ir studijų aplinka</i>) 2. Menkai išreikštas valstybės institucijų poreikis MTEP paslaugoms (<i>priemonių kryptys: Inovacijų ekosistemos mokslo centruose</i>) 3. Menkas konkursinio finansavimo prieinamumas ir tvarumas (<i>priemonių kryptys: Inovacijų ekosistemos mokslo centruose</i>) 4. Netvarus mokslo duomenų bazių prieinamumas, ribotai atveriami mokslinė informacija (<i>priemonių kryptys: Mokslo ir studijų aplinka</i>) 5. Menkai išnaudojamos įsitraukimo į tarptautines MTEP infrastruktūras ir tinklus suteikiamos galimybės (<i>priemonių kryptys: Mokslo ir studijų aplinka, Inovacijų ekosistemos mokslo centruose</i>) 6. Tam tikrose mokslo srityse per didelė orientacija į kiekybinius rezultatus (<i>priemonių kryptys: Mokslo ir studijų aplinka</i>)
3 problema: Ne panaudotas dalyvavimo tarptautinėse MTEP programose potencialas
Spręstinios problemos priežastys: 1. Nekonkurencingas tyrėjų atlyginimas ir paskatų dalyvauti tarptautinėse programose trūkumas (<i>priemonių kryptys: Mokslo ir studijų aplinka</i>) 2. Trūksta gebėjimų rengti tarptautines paraiškas (<i>priemonių kryptys: Inovacijų ekosistemos mokslo centruose</i>) 3. Neišgrynintas nacionalinių kontaktinių asmenų tinklo (NCP) vaidmuo (<i>priemonių kryptys: Inovacijų ekosistemos mokslo centruose</i>) 4. Neišplėtoti Lietuvos mokslo žinomumo didinimo ir partnerių paieškos pajėgumai užsienyje (<i>priemonių kryptys: Inovacijų ekosistemos mokslo centruose</i>) 5. Vystant lituanistikos prioritetą, kartu kitose srityse vis dar trūksta nacionalinių priemonių glaudesnės sąsajos (kur įmanoma) su tarptautinėmis programomis (<i>priemonių kryptys: Inovacijų ekosistemos mokslo centruose</i>)
NPP uždavinys: 1.3. Skatinti mokslui imlaus verslo kūrimąsi bei mokslo ir verslo bendradarbiavimą ir plėtoti verslumo kultūrą mokslo ir studijų institucijose
Rodikliai: Aukštojo mokslo ir valdžios sektorių MTEP veiklos finansavimo dalis: 1.3.1. Lietuvos verslo įmonių lėšomis (2025 m. – 3,0; 2030 m. – 4,3) 1.3.2. užsienio verslo įmonių lėšomis (2025 m. – 1,7; 2030 m. – 2,7) 1.3.3. Tyrėjai verslo sektoriuje, dalis nuo visos darbo jėgos (viso etato ekvivalentu) (2025 m. – 0,25; 2030 m. – 0,4)

Mokslo ir studijų institucijų pajamos iš verslo parodo MSI kuriamų MTEP rezultatų aktualumą rinkai (verslui ir per jį – visuomenei), žinių ir technologijų perdavimo sistemos MSI išvystymo lygį. Visgi būtina sąlyga sėkmingam MSI ir verslo bendradarbiavimui – stiprus mokslui imlaus verslo sektorius. Tyrėjų skaičius versle būtent ir atspindi privataus sektoriaus absorbcinius MTEP pajėgumus, mokslui imlaus verslo sektoriaus mastą.

4 problema:

Neišplėtoti MSI „trečiosios misijos“ (verslumo, žinių ir technologijų perdavimo) pajėgumai

Spręstinios problemos priežastys:

1. Žinių ir technologijų perdavimo kompetencijų, specialistų ir veiklų stygius (įskaitant intelektinės nuosavybės klausimus) (*priemonių kryptys: Inovacijų ekosistemos mokslo centruose*)
2. Menkai išreikštas valstybės institucijų poreikis MTEP paslaugoms (*priemonių kryptys: Inovacijų ekosistemos mokslo centruose*)
3. Menkas konkursinio finansavimo prieinamumas ir tvarumas (*priemonių kryptys: Inovacijų ekosistemos mokslo centruose*)
4. Neišplėtoti Lietuvos ir MSI instituciniai partnerių paieškos pajėgumai užsienio valstybėse siekiant atverti mokslo rinkas (*priemonių kryptys: Inovacijų ekosistemos mokslo centruose*)
5. Ribota antrenerystės kompetencijų, horizontaliųjų įgūdžių (angl. transversal skills) ugdymo integracija į studentų, tyrėjų rengimo programas (*priemonių kryptys: Mokslo ir studijų aplinka*)
6. Neišnaudojamos bendradarbiavimo, įsijungimo į nacionalinius ar tarptautinius MSI antrenerystės tinklus, struktūras teikiamos galimybės (*priemonių kryptys: Inovacijų ekosistemos mokslo centruose*)

5 problema:

Žemas verslo sektoriaus MTEP ir absorbcinis MTEP potencialas

Spręstinios problemos priežastys:

1. Pagalbos mokslui imlių verslo įmonių augimui stygius (*Ši priežastis sprendžiama EIM verslo konkurencingumo plėtros programoje*)
2. Neišplėtotą nacionalinę MSI kompleksinės paramos sistemą studentų, tyrėjų atžalinėms įmonėms (*priemonių kryptys: Inovacijų ekosistemos mokslo centruose*)
3. Mokslu grįstų inovacijų kultūros ir jų vertės supratimo versle stygius (*Ši priežastis sprendžiama EIM verslo konkurencingumo plėtros programoje*)
4. Neišnaudotos tiesioginių užsienio investicijų į MTEP pritraukimo galimybės (*Ši priežastis sprendžiama EIM verslo konkurencingumo plėtros programoje*)

NPP uždavinys:

3.7. Plėtoti mokslu grįstas studijas, geriau panaudojant laisvųjų mokslinių tyrimų potencialą, ir prisidėti prie Lietuvai ir pasauliui aktualių iššūkių sprendimo

Rodikliai:

3.7.1. Valstybės biudžeto asignavimų dalių, skirtų vykdyti mokslo ir studijų veiklas, tarpusavio santykis (2025 m. – 40:60; 2030 m. – 45:55)

3.7.2. Tarptautinių mokslinių publikacijų, parengtų su bendraautorais iš užsienio, skaičius milijonui gyventojų (vieta Europos inovacijų švieslentėje) (2025 m. – 18; 2030 m. – 14)

Tinkamas mokslo ir studijų veiklų balansas, didesnio svorio suteikimas už mokslo pasiekimus skiriamai MSI finansavimo daliai gali prisidėti ne tik prie svaresnių MTEP rezultatų, bet ir siekiant geriau parengti kitų sričių specialistus – nebūtinai tyrėjus.

Mokslo publikacijų parašytų drauge su bendraautorais iš užsienio rodiklis atspindi Lietuvos tyrėjų įsitinklinimą globalioje mokslo bendruomenėje, įsitraukimą sprendžiant ne tik Lietuvos, bet ir kitų šalių tyrėjams / visuomenėms aktualius klausimus.

6 problema:

Neišnaudojamas Lietuvos mokslo potencialas didinant studijų kokybę ir sprendžiant kitose srityse visuomenei kylančius iššūkius

Spręstinios problemos priežastys:

1. Mokslo veiklų bazinis finansavimas išlieka itin mažas, kai studijų veiklų finansavimas artimas ES vidurkiui (*priemonių kryptys: Mokslo ir studijų aplinka*)
2. Nesubalansuota studijų vertinimo sistema (*Ši priežastis sprendžiama ŠMSM švietimo plėtros programoje*)

3. I, II pakopų ir vienisųjų studijų studentai menkai įtraukiami į MTEP veiklas (priemonių kryptys: Mokslo ir studijų aplinka)
4. Menkai išreikštas valstybės institucijų poreikis MTEP paslaugoms (priemonių kryptys: Inovacijų ekosistemos mokslo centruose)
5. Menkai panaudojamos įsitraukimo į nacionalinius bei tarptautinius MSI tinklus suteikiamos galimybės (priemonių kryptys: Mokslo ir studijų aplinka, Inovacijų ekosistemos mokslo centruose)
6. Menka laisvųjų mokslinių tyrimų (angl. blue sky research) aprėptis (priemonių kryptys: Inovacijų ekosistemos mokslo centruose)
7. Nedidelės finansinės apimties konkursinės prioritetinių mokslinių tyrimų programos (priemonių kryptys: Inovacijų ekosistemos mokslo centruose)
8. Neaktyvus įsitraukimas į atvirojo mokslo iniciatyvas (priemonių kryptys: Mokslo ir studijų aplinka)
9. Stinga visuomenei patrauklios mokslo svarbos ir rezultatų sklaidos (priemonių kryptys: Mokslo ir studijų aplinka)
10. Vystant lituanistikos prioritetą, kartu kitose srityse vis dar trūksta nacionalinių priemonių glaudesnės sąsajos (kur įmanoma) su tarptautinėmis programomis (priemonių kryptys: Inovacijų ekosistemos mokslo centruose)

II DALIS FINANSINĖS PROJEKCIJOS

NPP uždavinys 1	Finansinės projekcijos, tūkst. Eur 2	Finansavimo šaltiniai 3
1.1. Stiprinti žmonių išteklius ir kompetencijas aukšto lygio mokslui ir mokslu grįstoms technologijoms kurti	265 700	Valstybės biudžetas, 2021-2027 m. ES struktūrinių fondų lėšos (ERPF), RRF
1.2. Kurti aukšto lygio mokslo žinias, didinančias šalies konkurencingumą	221 240	Valstybės biudžetas, 2021-2027 m. ES struktūrinių fondų lėšos (ERPF), RRF
1.3. Skatinti mokslui imlaus verslo kūrimąsi bei mokslo ir verslo bendradarbiavimą ir plėtoti verslumo kultūrą mokslo ir studijų institucijose	93 420	Valstybės biudžetas, 2021-2027 m. ES struktūrinių fondų lėšos (ERPF), RRF
3.7. Plėtoti mokslu grįstas studijas, geriau panaudojant laisvųjų mokslinių tyrimų potencialą, ir prisidėti prie Lietuvos ir pasauliui aktualių iššūkių sprendimo	(integruota į 1.1 ir 1.2 uždavinių projekcijas)	Valstybės biudžetas, 2021-2027 m. ES struktūrinių fondų lėšos (ERPF), RRF
	Plėtos programos suma iš viso 580 360	

III DALIS PRIEMONIŲ RINKINYS

Priemonės kodas ¹	Priemonė ²	NPP uždavinys, kurį įgyvendina priemonė	Kiti NPP uždaviniai	Būtinės sąlygos	Dalyvaujančios institucijos	Priemonės rezultato rodiklio pavadinimas ³	Priemonės rezultato rodiklio reikšmės		Priemonės papildomas požymis:
							Pradinė	2030 m.	

¹ Pildoma vadovaujantis Metodikos 9 priede nurodyta priemonių kodavimo tvarka.

² Nurodomas priemonės pavadinimas (ne daugiau kaip 6 žodžiai).

³ Jei Plėtos programa finansuojama iš ES ar kitų tarptautinių programų lėšų, nurodomi atitinkami tai programai privalomi rezultato rodikliai.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	LRV ĮP, HP, NRD 10
	Stiprinti inovacijų ekosistemas mokslo centruose	1.2. Kurti aukšto lygio mokslo žinias, didinančias šalies konkurencingumą	1.3 1.1. 3.7		EIM	Sukurti gaminių, paslaugų ar procesų prototipai (koncepcijos), vienetai Europos patentų tarnybai pateiktos patentų paraiškos, vienetai Parengtos mokslinės publikacijos, vienetai	0 (2020) ⁴ 0 (2020) ⁴ 0 (2020) ⁴	226 (2029) 226 (2029) 830 (2029)	HP (inovatyvumas) LRV ĮP 1.5.1-1.5.3
	Gerinti mokslo ir studijų aplinką	1.1. Stiprinti žmonių išteklius ir kompetencijas aukšto lygio mokslui ir mokslu grįstoms technologijoms kurti	3.7. 1.2. 1.3.			Akademinių ir neakademinių darbuotojų MSI atlyginimo dydis (moksliniai tyrimai ir taikomoji veikla), procentas nuo vidutinio šalies darbo užmokesčio Akademinių ir neakademinių darbuotojų MSI atlyginimo dydis (aukštasis universitetinis mokslas), procentas nuo vidutinio šalies darbo užmokesčio Priimtų į doktorantūros studijas studentų skaičius, vienetai	122 (2020) 131 (2020) 529 (2020)	150 (2024) 150 (2024) 690 (2024)	HP (inovatyvumas), HP (lygios galimybės) LRV ĮP 1.5.4-1.5.7

⁴ Konkrečios priemonės lygmeniu.